

เบื้องหลังความสำเร็จใน PISA ของบางประเทศ

แม้ว่า OECD จะทำโครงการ PISA ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลแก่ระดับนโยบายของประเทศสมาชิกให้ทราบถึงระดับคุณภาพการศึกษา และวิธีการยกระดับสำหรับประเทศที่ยังต้องคุณภาพเมื่อเทียบกับมาตรฐานนานาชาติ แต่ทุกวันนี้ PISA กลายเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับหลายประเทศ/เขตเศรษฐกิจที่จะแสดงถึงศักยภาพของระบบการศึกษาของประเทศ ซึ่งแสดงว่า PISA มีความสำคัญทำให้หลายประเทศ/เขตเศรษฐกิจคิดทบทวนถึงอิทธิพลของ PISA ที่ส่งตรงต่อระบบการศึกษา

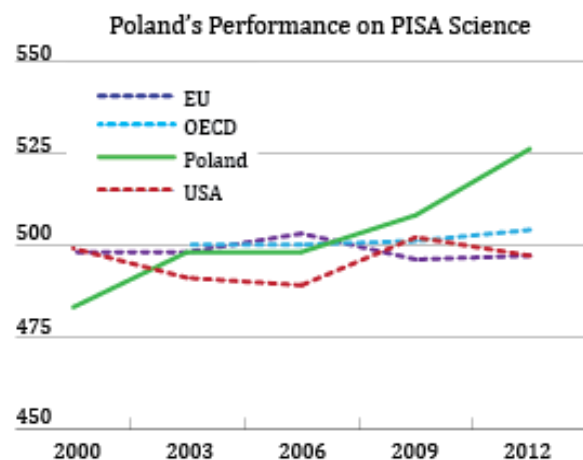
การประเมินนี้ OECD มีหลักยึดอยู่ว่า เยาวชนอายุ 15 ปี ซึ่งเป็นวัยที่จบการศึกษาภาคบังคับควรต้องมีพื้นฐานความรู้ที่เข้มแข็งโดยเฉพาะในสามด้านหลัก คือ การอ่าน วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ อย่างไรก็ตาม PISA ประเมินความสามารถในการใช้ความรู้ โดยใช้กรอบแนวคิดในชีวิตจริงตามสถานการณ์ที่เยาวชนจะต้องพบเจอในชีวิตประจำวันมากกว่าการประเมินว่า นักเรียนมีความรู้ในแต่ละวิชานั้น ๆ มากหรือน้อยเพียงใด

เนื่องจากข้อมูลของทุกประเทศ/เขตเศรษฐกิจที่เข้าร่วมการประเมินจะถูกนำมาวิเคราะห์บนสเกลเดียวกัน PISA จึงกำหนดมาตรฐานด้านเทคนิคการดำเนินการ (Technical Standards) ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการสุ่มตัวอย่างทั้งระดับโรงเรียนและระดับนักเรียน การแปลข้อสอบ การตรวจให้รหัสคะแนนข้อสอบ การบันทึกข้อมูล ฯลฯ ที่ทุกประเทศที่เข้าร่วมโครงการต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัด จึงเป็นไปได้เลยที่ประเทศใดจะเลือกเฉพาะโรงเรียนดี ๆ เป็นกลุ่มตัวอย่างหรือใช้นักเรียนอายุต่ำกว่าหรือมากกว่า 15 ปี มาสอบ เพราะการทำผิดข้อตกลงจะมีผลทำให้ไม่อาจนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกันได้ และประเทศที่มีได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานข้อตกลง ก็จะไม่อนุญาตให้ตีพิมพ์ผลการประเมินในรายงานฉบับนานาชาติ (International Report) เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน

ในการนี้หลายประเทศ/เขตเศรษฐกิจที่มีผลการประเมินต่ำได้ถือว่า ผล PISA เป็น Alarm Clock และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงยกระดับกันมาตั้งแต่ระยะแรก ๆ และหลายประเทศประสบความสำเร็จ ตัวอย่างหนึ่ง คือ โปแลนด์ได้ยกระดับคุณภาพการเรียนรู้จากนักเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ใน PISA 2000 จนมีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD ตั้งแต่ปี 2012 ดังแสดงในรูป 1

อย่างไรก็ตาม บางประเทศที่ผลการประเมินชี้ว่า คุณภาพการเรียนรู้ยังต่ำ แต่ระดับนโยบายที่ยังไม่เข้าใจกับประเด็นปัญหาหรือยังเข้าใจไม่ถูกต้องในขั้นตอนของการประเมิน เช่น การสุ่มตัวอย่าง การแปลข้อสอบ เป็นต้น จึงขอให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านว่า PISA เป็นการวิจัยในระดับนานาชาติที่ทุกขั้นตอนเป็นไปตามกฎกติกาของ OECD โดยที่ทุกประเทศต้องดำเนินการตามมาตรฐานด้านเทคนิคการดำเนินการอย่างเคร่งครัด และ OECD มีการตรวจสอบทุกขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นการสุ่มตัวอย่าง การแปลข้อสอบ ซึ่ง OECD มีคณะผู้เชี่ยวชาญภาษาไทยทำหน้าที่ตรวจสอบการแปลอย่างเคร่งครัด

รูป 1 การเปลี่ยนแปลงคะแนนวิทยาศาสตร์ของโปแลนด์

ที่มา: Delaney, A. and Kraemer, J., 2018

ดังนั้น ถ้าระดับนโยบายต้องการยกระดับคุณภาพ ควรพิจารณาข้อมูลจากประเทศอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จว่า ดำเนินการกันอย่างไร ในที่นี้จะยกตัวอย่างสองระบบการศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง ได้แก่ ฟินแลนด์และเกาหลีใต้ที่ได้รับการยกย่องว่าจัดการศึกษาได้ดีที่สุดในโลก

ฟินแลนด์

ฟินแลนด์เป็น โมเดลของระบบการศึกษาขนาดเล็ก ผลการประเมินชี้ว่า ฟินแลนด์เป็นประเทศหนึ่งที่มีประสิทธิภาพสูงใน PISA และนักเรียนมีผลการประเมินสูงสุดหรืออยู่ในห้าลำดับแรกหรือสิบลำดับแรกเสมอมา

ลักษณะของการศึกษาที่ทำให้ฟินแลนด์ประสบความสำเร็จ

ปัจจัยที่ทำให้ฟินแลนด์ประสบความสำเร็จ นอกจากระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้มแข็งแล้ว ปัจจัยอื่นที่ช่วยส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จใน PISA มีดังนี้ (Malaty G., 2006 and Näätänen M., 2008)

- 1. ความสำเร็จในการผลิตครูก่อนประจำการ** (ยึดมั่นในการมีครูคุณสมบัติสูงและการคัดเลือกนักเรียนที่มีแรงบันดาลใจสูงที่จะเป็นครู) ครูในฟินแลนด์ทุกคนต้องจบระดับปริญญาโทเป็นอย่างน้อย ยกเว้นครูอนุบาลก่อนวัยเรียนที่จบระดับปริญญาตรีได้ ครูที่จะสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ในชั้นปีที่ 7 – 12 ต้องมีวุฒิปริญญาโททางวิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์
- 2. วัฒนธรรมความเชื่อมั่นในวิชาชีพครู** ทางด้านวิชาชีพการสอน ครูมีภารกิจหลักเพียงอย่างเดียวเท่านั้น คือ “การสอน” ความใส่ใจในการเล่าเรียนของศิษย์ และการเชื่อมั่นและไว้วางใจของพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีต่อครูเป็นวัฒนธรรมที่มีมาอย่างต่อเนื่องและยาวนานของฟินแลนด์
- 3. ความสำเร็จในการฝึกอบรมครูประจำการ** การฝึกอบรมครูประจำการของฟินแลนด์ มีการจัดการที่ดีโดยมีองค์กรต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ การศึกษาท้องถิ่น สมาคมครู และสมาคมครูวิชาต่าง ๆ เช่น สมาคมครูคณิตศาสตร์ เป็นต้น ทำหน้าที่จัดการอบรมครูแบบต่าง ๆ แต่มหาวิทยาลัยมีศูนย์การศึกษาต่อเนื่องต่างจัดการศึกษาแบบต่าง ๆ ซึ่งบางที่ศูนย์ต่าง ๆ ก็จัดการอบรมให้ฟรี หรือครูได้เงินสนับสนุนจากโรงเรียน และถ้าเป็นวิชาที่ต้องการครูก็จะออกค่าใช้จ่ายเองเพื่อเข้ารับการอบรมในวิชาที่สนใจ นอกจากนี้ ยังมีความพยายามของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในการพัฒนาการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ให้ก้าว ไปกับการเปลี่ยนแปลงเสมอ
- 4. สวัสดิการและชีวิตในโรงเรียน** ในห้องเรียนมีนักเรียนจำนวนน้อย (8 -10 คน) ทำให้ครูสามารถดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง โดยเฉพาะนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน ครูมีอิสระและมีความรับผิดชอบ อีกทั้งมีบรรยากาศในโรงเรียนที่ดี คือ ไม่มีการตรวจสอบการทำงานของครู ครูสามารถสร้างหลักสูตรเองที่เป็นไปตามกรอบมาตรฐานหลักสูตรที่กำหนดโดยคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ครูสามารถเลือกหนังสือเรียนได้เอง ชั่วโมงเรียนใช้เวลาเรียน 45 นาที และพัก 15 นาที ซึ่งนักเรียนสามารถออกไปวิ่งเล่นนอกห้องได้โดยมีครูหนึ่งคนหรือมากกว่าหนึ่งคนคอยดูแล นักเรียนจึงมีเวลาผ่อนคลาย ชิมชับความรู้ที่ครูสอน โดยไม่เครียดจากการถูกยึดเยียดหรือทำการบ้านจำนวนมาก
- 5. โรงเรียนไม่แตกต่างกัน** โรงเรียนในฟินแลนด์เป็นตัวสะท้อนถึงประเพณีความเท่าเทียมกันของฟินแลนด์ โรงเรียนเอกชนมีน้อยมากเพราะประชาชนมีความเชื่อมั่นในโรงเรียนและครูของรัฐ (Näätänen M., 2008) ในฟินแลนด์ ความแตกต่างด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่มีผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียนซึ่งไม่เหมือนในประเทศอื่น ๆ ที่ตัวแปรนี้ส่งผลค่อนข้างสูง
- 6. นักเรียน** นักเรียนฟินแลนด์เป็นนักอ่านที่ดี และมีสื่อช่วยส่งเสริมทั้งทางภาพยนตร์และรายการทีวี ที่ส่งเสริมการอ่าน มีห้องสมุดท้องถิ่น ซึ่งทั้งระบบต่างส่งเสริมการอ่านของนักเรียน นอกจากนั้น หนังสือเรียนยังมีคำถามหรือโจทย์ปัญหาในทำนองเดียวกับคำถามของ PISA ทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับวิธีคิดและตอบปัญหาแบบนั้น นักเรียนฟินแลนด์เรียนทั้งแบบที่สร้างความรู้พื้นฐานที่เข้มข้นผสมกับการเรียนแบบยืดหยุ่นที่นักเรียนไม่ต้องเครียดมาก ฟินแลนด์มีเวลาเรียนสั้นในแต่ละวัน แต่มีกิจกรรมพิเศษที่มีผู้สนับสนุน โรงเรียนจัดให้เพราะเชื่อว่า การเรียนรู้เกิดได้นอกโรงเรียน

เกาหลีใต้

เกาหลีใต้เป็นอีกระบบหนึ่งที่ได้รับการยกย่องว่ามีระบบการศึกษาที่ดีที่สุด แต่เป็นระบบที่มีความแตกต่างจากฟินแลนด์อย่างมาก เป็นต้นว่า ระบบของเกาหลีใต้เป็นระบบขนาดใหญ่จึงมีลักษณะที่แตกต่างกันมาก ในขณะที่เวลาเรียนของเด็กฟินแลนด์มีเวลาพักผ่อนเล่นสนุกอย่างอิสระ 15 นาที ในทุกการเรียน 45 นาที แต่นักเรียนเกาหลีใต้ใช้เวลาเรียนเกือบทั้งวันทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ทั้ง ๆ ที่สองระบบนี้แตกต่างกันอย่างมาก แต่ก็ได้รับการยกย่องว่าจัดการศึกษาได้ดีที่สุดและมีคะแนนอยู่กลุ่มบนสุดของการประเมิน PISA เสมอมา ปัจจัยที่ทำให้ระบบการศึกษาของเกาหลีใต้ประสบความสำเร็จ คือ

1. วัฒนธรรม

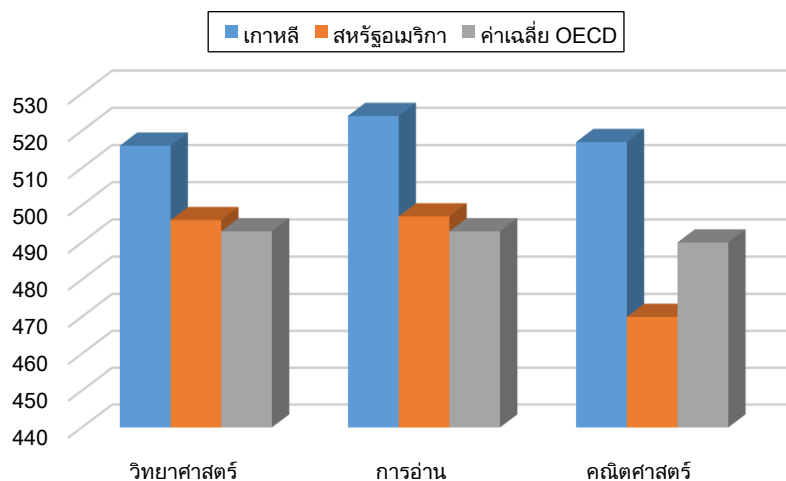
ระบบการศึกษาของเกาหลีใต้ที่ประสบความสำเร็จนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากวัฒนธรรมการให้คุณค่าแก่การศึกษา เกาหลีใต้มีแรงกระตุ้นและให้ความสำคัญอย่างเข้มข้นแก่การศึกษา นักเรียนเกาหลีใต้มีแรงกดดันสูงมากกับการเรียนและเรียนกันแบบบ้าคลั่งเพราะเชื่อว่า ถ้ายังเรียนหนักมากเท่าไรก็จะเก่งขึ้นเท่านั้น

วัฒนธรรมในเกาหลีใต้มีความเชื่อมั่นเรื่องความขยันและการทำงานหนัก คือ ตัวการสำคัญในการยกระดับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรมนี้ได้ถูกส่งผ่าน ไปยังนักเรียน ในการเล่าเรียน ครอบครัวเกาหลีใต้ให้คุณค่าสูงมากต่อการศึกษา ครอบครัวมีความคาดหวังสูงมาก ซึ่งถือเป็นความสำคัญอันดับต้น ๆ ที่นักเรียนจะต้องประสบความสำเร็จในการศึกษา ดังนั้น จึงไม่มีข้อแก้ตัวใด ๆ ถ้านักเรียนคนหนึ่งจะล้มเหลวในการเรียน พ่อแม่ในเกาหลีใต้จะใช้จ่ายเงินเฉลี่ยประมาณ 25% ของรายได้ให้แก่การศึกษาของลูกทั้งค่าใช้จ่ายในวัสดุการเรียนและการเรียนกับครูพิเศษ ซึ่งทั้งพ่อแม่และนักเรียนต่างมีแรงจูงใจในการเรียน ไม่ต่างกัน (Yang P., 2016)

2. นักเรียน

นักเรียนเกาหลีใต้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับทุกการสอบหรือการประเมิน ในการประเมินของ PISA นักเรียนจึงมีผลการประเมินที่สูงกว่านักเรียนจากประเทศร่ำรวยและมีค่าการลงทุนทางการศึกษาต่อหัวที่สูงกว่าเกาหลีใต้ อย่างเช่นสหรัฐอเมริกา และสูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD อีกด้วย

รูป 2 คะแนนเฉลี่ยของเกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา และค่าเฉลี่ย OECD ใน PISA 2015

นักเรียนเกาหลีใต้ไม่ค่อยมีโอกาได้เล่นสนุกแบบวัยรุ่นทั่วไปนัก ในระบบโรงเรียนของเกาหลีใต้ไม่มีแนวคิดของเรื่องสมดุลระหว่างการเรียน เล่น หรือกิจกรรมเพื่อสุขภาพ เพราะการเป็นนักเรียนคือความรับผิดชอบทางการเรียนให้ดีที่สุด และต้องเรียนเพื่อให้ได้เกรดเฉลี่ยสูง นักเรียนจึงมีความกดดันเรื่องการเรียน การสอบปลายปี และการผ่านเข้าไปเรียนในระดับวิทยาลัย

3. ครู

ทั้ง ๆ ที่สองระบบมีความแตกต่างกันอยู่เป็นอันมาก แต่ฟินแลนด์และเกาหลีใต้มีจุดเด่นที่เหมือนกันอยู่หนึ่งอย่าง คือ สังคมครู ครูฟินแลนด์และครูเกาหลีใต้ได้รับการยกย่องอย่างสูง ไม่ใช่เพียงฐานะเป็นผู้มีความรู้เท่านั้น แต่ในฐานะภาพลักษณ์ของ ผู้มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ซึ่งตามความเป็นจริงอาชีพครูในเกาหลีใต้เป็นที่นิยมและได้รับการยกย่องอย่างสูง ในขณะที่ นักเรียนที่จะเข้าเรียนฝึกหัดครูประถมศึกษาในฟินแลนด์มีเพียงหนึ่งในสิบ และเกาหลีใต้มีเพียง 5% ของผู้สมัครเท่านั้น ที่จะผ่านการคัดเลือก ครูจึงเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่ผลักดันอาชีพทางการศึกษาของชาติ

ครูเกาหลีใต้มีความคาดหวังทางการเรียนของนักเรียนสูงมากเช่นกัน ครูต้องการให้นักเรียน ได้เรียนอย่างหนักและ ประสบความสำเร็จในชีวิต การเป็นครูในเกาหลีใต้ต้องรับผิดชอบการสอนวันละ 5 คาบการเรียน และพบนักเรียนสี่ครั้ง ต่อสัปดาห์ และสอนพิเศษให้นักเรียนสัปดาห์ละครั้งเป็นเวลารวม 20 ครั้ง เพื่อให้นักเรียนที่จำเป็นและต้องการ ความช่วยเหลือทางการเรียน หรือต้องการให้อธิบายหรือสอนเพิ่มเติม จึงไม่ค่อยมีนักเรียนที่ล้าหลังเพื่อน นักเรียนเกาหลีใต้ ประมาณ 75% มีผลการเรียนดีมาก เพราะต้องการศึกษาต่อในระดับวิทยาลัยต่อไป

จุดยุติ (End Point)

PISA ได้ให้ข้อมูลแล้วว่าระบบโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จนั้นมีลักษณะอย่างไร ในที่นี้นำเสนอโมเดลจากสองระบบ การศึกษาทั้งที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่เพื่อให้พิจารณาตามบริบทของระบบในแต่ละประเทศ

ฟินแลนด์กับเกาหลีใต้มีสิ่งหนึ่งที่ร่วมกัน คือ การให้ความเคารพครูและวิชาชีพของครู การคัดเลือกคนเข้าสู่อาชีพครูเป็นไป อย่างเข้มข้น และมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดเท่านั้นที่ทำหน้าที่ผลิตครู แต่สิ่งที่สองระบบตรงข้ามกัน คือ ลักษณะการเรียน โมเดลเกาหลีใต้ คือ ความอดทนและการเรียนหนักมากของนักเรียน ในขณะที่นักเรียนฟินแลนด์เรียนสบาย ๆ และ ยืดหยุ่น ได้ มีเวลาเรียนสั้น ๆ และมีกิจกรรมเสริมมากมายจากสังคม แต่ทั้งนี้ต้องไม่ลืมว่าฟินแลนด์เป็นตัวแทนของ ระบบการศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งประเทศใหญ่ ๆ คงใช้เป็นต้นแบบได้ยาก

อ่านเพิ่มเติม

Choi A., (September 4, 2014), *What the best education systems are doing right*, (Online), Available: <https://ideas.ted.com/what-the-best-education-systems-are-doing-right/>, Retrieved November 1, 2018.

Delaney, A. and Kraemer, J., (2018), *Global Perspectives: How Poland Moved into the Top Ranks of International Performance*, (Online), Available: <http://ncee.org/2014/07/global-perspectives-how-poland-moved-into-the-top-ranks-of-international-performance/>, Retrieved November 1, 2018.

Malaty G., (December, 2006), What are the reasons behind the success of Finland in PISA?, *Matilde 29*, (Online), Available: https://www.researchgate.net/publication/305810326_What_are_the_reasons_behind_the_success_of_Finland_in_PISA_Matilde_29_2006_pp4-8, Retrieved November 1, 2018.

Näätänen M., (2008), PISA –survey, Finnish schools, teacher training and math. education, (Online), Available: www.unavarra.es/VIIRDYDM/pdf/PISA%20-survey,%20Finlandia.doc, Retrieved November 1, 2018.

Yang P., (December 21, 2016), *Why is South Korea education so successful ?*, (Online), Available: <https://medium.com/@pasuahayang22/why-is-south-korea-education-so-successful-e05abab1a91c>, Retrieved October 5, 2018.

โฟกัส หรือ จุดโฟกัส (Focal Point)

- ภาษาทางฟิสิกส์ หมายถึง จุดบนแกนของเลนส์หรือกระจกที่เป็นจุดรวมของรังสีขนานของแสงที่เกิดการหักเหเมื่อผ่านเลนส์ หรือเกิดการสะท้อนของรังสีขนานของแสงเมื่อตกกระทบทำให้จุดนั้นมีความชัดที่สุดในทางสังคม หมายถึง ประเด็นที่เป็นที่สนใจ

จุดยุติ (End Point)

- ภาษาทางเคมี หมายถึง จุดที่การทำปฏิกิริยาเคมีเกิดขึ้นสมบูรณ์และมีสารใหม่เกิดขึ้นซึ่งอาจสังเกตได้จากการเปลี่ยนสีของสาร

